

Forskelle i produktivitet på tværs af landet – på kommuneniveau

Af Jonas Dan Petersen, JDPE@kl.dk
Eirikur Mørkøre, EIRM@kl.dk

Dato: 22. marts 2018

Sags ID: SAG-2017-01490
Dok. ID: 2480475

E-mail: JDPE@kl.dk
Direkte: 3370 3143

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 14

Formålet med dette analysenotat er at belyse forskellene i produktivitet og produktivitetsvækst på kommuneniveau over perioden 1993-2016

Analysens hovedkonklusioner

- Der findes markante forskelle i økonomisk aktivitet og vækst mellem landsdele og kommuner – arbejdsproduktiviteten bidrager med omtrent halvdelen af disse forskelle
- Kommunerne med højest produktivitet i 2016 er oftest de samme, som har haft den højeste produktivitetsvækst fra 1993 til 2016, mens væksten har været uafhængig af udgangspunktet i 1993
- De største forskelle i arbejdsproduktivitet mellem kommunerne findes på Sjælland samt i Syd- og Vestjylland
- Spredningen mellem kommunerne er stabil frem til finanskrisen, hvorefter den øges – den øgede spredning skyldes en stærkt stigende produktivitet i nogle få kommuner
- Især Ballerup, Gladsaxe, Billund og Kalundborg skiller sig ud med en produktivitet på ca. 80 pct. over landsgennemsnittet i 2016
- For produktivitetsvæksten fra 1993 til 2016 skiller især Ballerup og Billund sig ud med en fremgang på omkring det firedobbelte af væksten for hele landet
- Kommuner med en ringe produktivitetsudvikling under krisen klarer sig generelt bedre i årene efter krisen

Indhold

1	Baggrund og indledning	3
2	Produktivitet på tværs af kommunerne.....	5
3	Produktivitetsforskelle mellem kommunerne.....	8
4	Produktivitet på tværs uden top-5 kommunerne	10
5	Produktivitet – under og efter krisen.....	11

Dato: 22. marts 2018

Sags ID: SAG-2017-01490
Dok. ID: 2480475

E-mail: JDPE@kl.dk
Direkte: 3370 3143

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 14

1 Baggrund og indledning

På tværs af landet er der store forskelle i, hvor meget værdi der skabes af økonomiske aktiviteter. Den økonomiske værdiskabelse kan måles ved bruttonationalproduktet (BNP) pr. indbygger, som varierer fra at ligge markant over landsgennemsnittet i København by og omegn til at ligge en del under på især det øvrige Sjælland samt Bornholm og Fyn, jf. figur 1.1. I figuren er også vist, hvordan forskelle i BNP pr. indbygger kan opdeles i hhv. forskelle i beskæftigelsen målt i arbejdstimer samt forskelle i de beskæftigedes værdiskabelse pr. arbejdstime. Sidstnævnte er et udtryk for arbejdsproduktiviteten og bidrager i gennemsnit til knap 45 pct. af landsdelenes forskelle i BNP pr. indbygger ift. landsgennemsnittet i 2016. Det ses, at kun Københavnsområdet og Nordsjælland har en samlet arbejdsproduktivitet over landsgennemsnittet – og at Københavns omegn træder frem med det klart største bidrag fra produktiviteten til BNP. Den højere arbejdsproduktivitet skyldes delvist, at der er en større andel af virksomheder i højproduktive brancher i Københavnsområdet¹. Den primære årsag er dog, at virksomhederne generelt er mere produktive indenfor hver branche.

Dato: 22. marts 2018

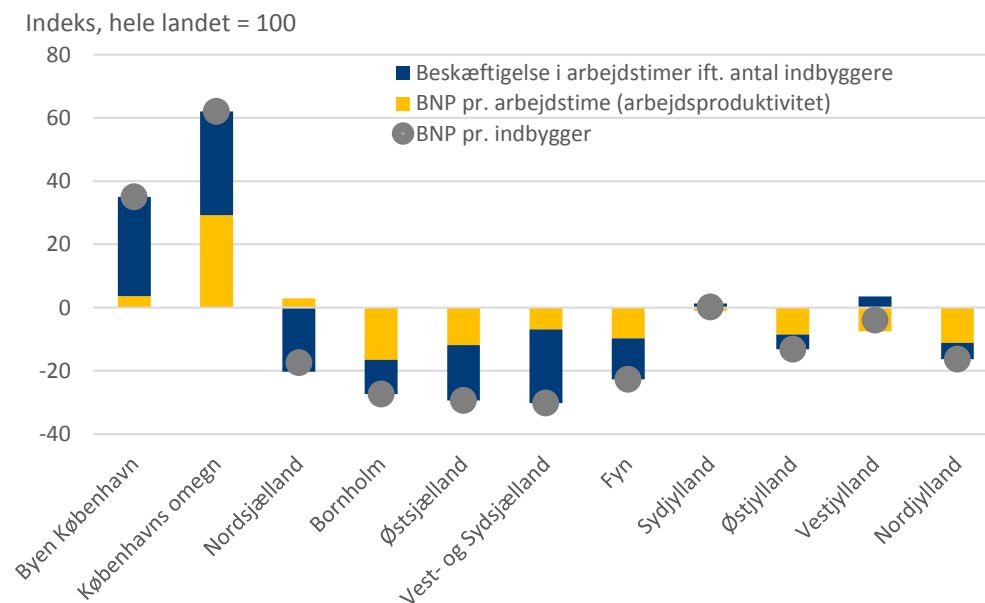
 Sags ID: SAG-2017-01490
 Dok. ID: 2480475

 E-mail: JDPE@kl.dk
 Direkte: 3370 3143

 Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

 www.kl.dk
 Side 3 af 14

Figur 1.1: Forskelle i BNP, beskæftigelse og produktivitet, 2016

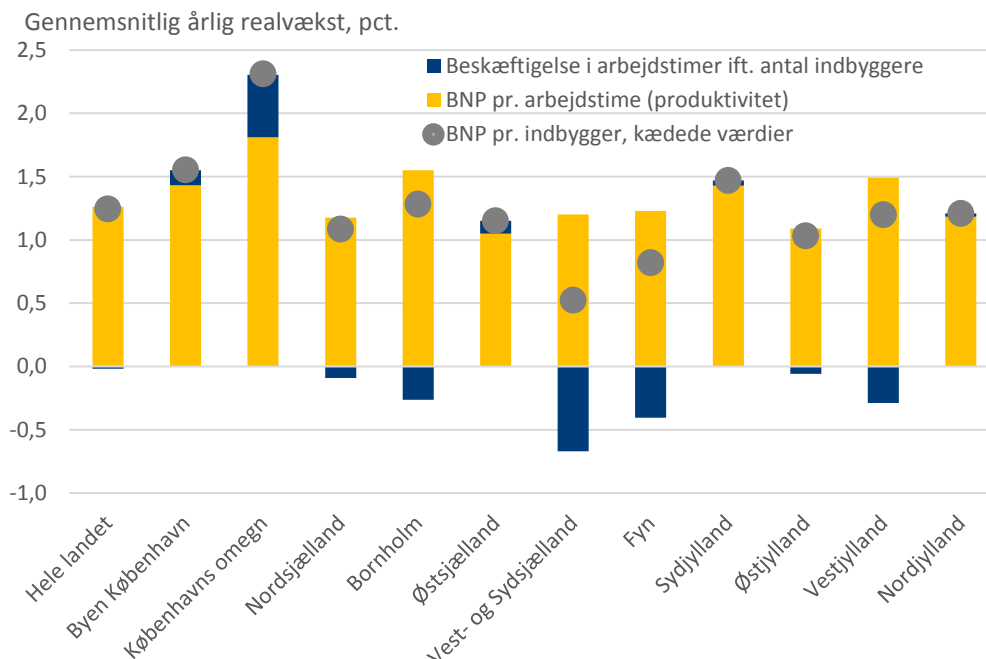
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger (NRHP, NRBB10 og NRHB fra statistikbanken.dk)

Beskæftigelsesomfanget varierer hovedsageligt som følge af forskelle i omfanget af arbejdspladser i landsdelene. Den gennemsnitlige arbejdstid pr. beskæftiget bidrager derimod kun marginalt til forskellene. Det er især på Sjælland, at forskellene i BNP pr. indbygger er påvirket af beskæftigelsen, jf. figur 1.1. I København by og omegn er der en markant positiv effekt især som følge af pendling fra det øvrige Sjælland, hvor det omvendte dermed gør sig gældende. Hvis der korrigeres for pendling, stiger produktivitetsens betydning for forskellene i BNP pr. indbygger ift. landsgennemsnittet til omtrent 65 pct.²

¹ Se kapitel 3 i *Vækst og produktivitet på tværs af Danmark*

² BNP korrigeret for forskel mellem lønindkomst hhv. modtaget af borgere og udbetalt af virksomheder i landsdelen, og arbejdstimer korrigeret med forhold mellem beskæftigede efter hhv. bopæl og arbejdssted.

Tilsvarende kan væksten i BNP pr. indbygger også opdeles i bidrag fra vækst i hhv. beskæftigelse og arbejdsproduktivitet, jf. figur 1.2. Det ses heraf, at produktiviteten har været den klart største bidragsyder til fremgangen i BNP pr. indbygger i alle landsdele i 1993-2016. Forskelle i produktivitetsvækst forklarer derudover gennemsnitligt lidt over halvdelen af, hvor meget landsdelenes BNP-vækst afviger fra landsgennemsnittet. Beskæftigelsen målt i arbejdstimer har for hele landet udviklet sig næsten identisk med befolkningsvæksten, og beskæftigelsen bidrager derfor hverken fra eller til BNP-væksten pr. indbygger. I mange landsdele har antallet af arbejdspladser haft tæt på samme udvikling som indbyggertallet ligesom for hele landet, så det hovedsageligt er forskelle i produktivitetsvækst, der bidrager til forskelle i BNP-vækst pr. indbygger. Københavns omegn er den eneste landsdel med et markant positivt vækstbidrag fra beskæftigelsen, mens det største negative vækstbidrag fra beskæftigelsen findes i Vest- og Sydsjælland.

Figur 1.2: Vækst i BNP, beskæftigelse og produktivitet, 1993-2016

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger (NRHP, NRBB10 og NRHB fra statistikbanken.dk)

Ovenstående beregninger kan også foretages for BNP pr. indbygger på kommuneniveau, og ligesom for landsdelene bidrager arbejdsproduktiviteten også til omkring halvdelen af variationen mellem kommunerne. Forskelle i arbejdsproduktivitet bidrager således også gennemsnitligt til knap 45 pct. af forskellene i BNP pr. indbygger mellem kommunerne i 2016, mens forskelle i produktivitetsvækst gennemsnitligt bidrager til over halvdelen af variationen i BNP-vækst i 1993-2016 på tværs af kommunerne. I det følgende ses nærmere på forskellene i arbejdsproduktivitet og produktivitetsvækst mellem kommunerne i Danmark, da dette som beskrevet har stor betydning for variationen i den samlede økonomiske værdiskabelse på tværs af landet.

2 Produktivitet på tværs af kommunerne

Dato: 22. marts 2018

Sags ID: SAG-2017-01490
Dok. ID: 2480475

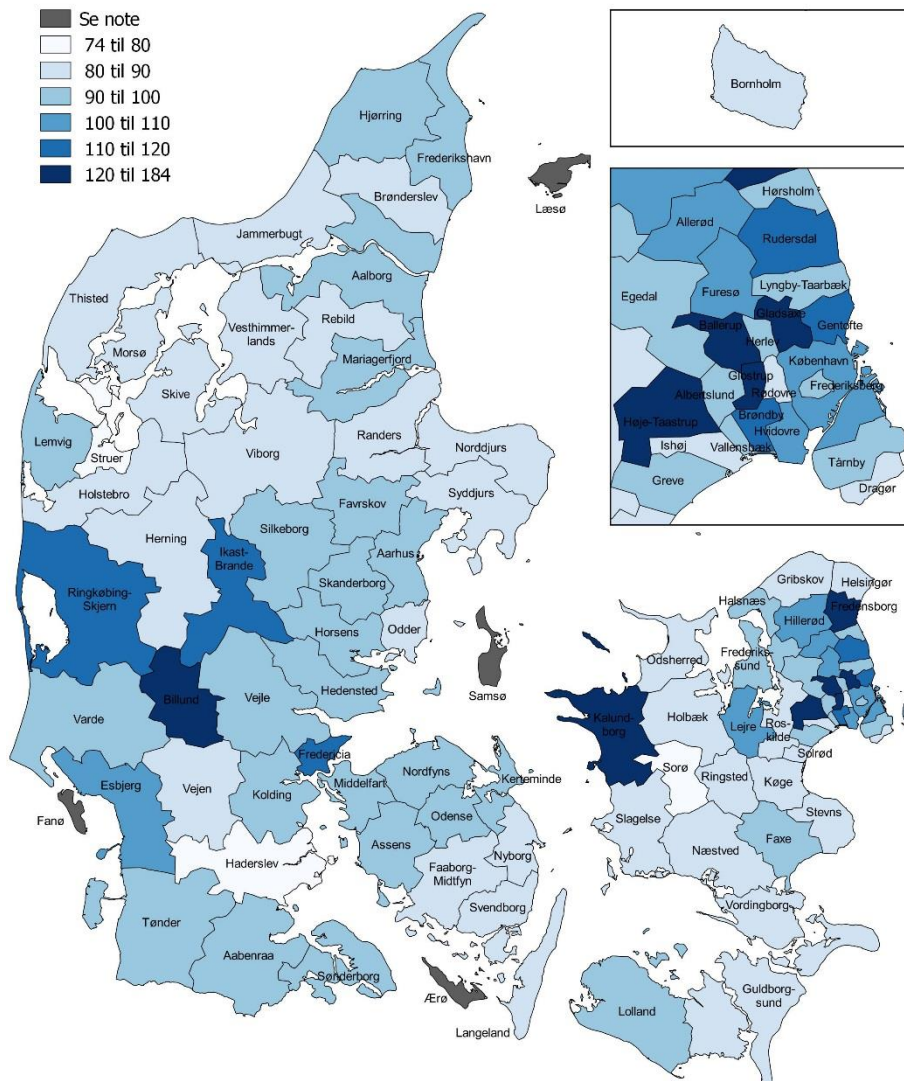
E-mail: JDPE@kl.dk
Direkte: 3370 3143

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 14

Arbejdsproduktiviteten for den samlede økonomi målt som BVT pr. præsteret time³ varierer på tværs af landets kommuner, jf. figur 2.1. Der er størst variation mellem kommunerne på Sjælland samt i Syd- og Vestjylland, hvilket hænger sammen med, at alle tyve kommuner med en produktivitet over landsgennemsnittet findes i disse landsdele. I landets øvrige egne rangerer produktiviteten i 2016 fra lige under landsgennemsnittet til 19 pct. under, og dermed varierer produktiviteten markant mindre på tværs kommunerne i disse landsdele. Det peger på, at et højproduktivt erhvervsliv i enkelte kommuner har relativ stor betydning for den geografiske fordeling af værdiskabelsen.

Figur 2.1: Produktivitet på tværs af kommuner, 2016, hele landet=100

Note: Fanø, Læsø, Samsø og Ærø vises ikke pga. diskretionshensyn.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

³ Bruttoværditilvækst (BVT) pr. præsteret arbejdstime er den gængse måde at beregne arbejdsproduktivitet på. BVT er lig BNP fratrukket produktskatter (netto). Arbejdsproduktiviteten er beregnet for hele økonomien inkl. offentlig forvaltning og service, da kun samlet BNP og BVT er til rådighed på kommuneniveau.

I Københavns omegn findes de to kommuner med landets højeste arbejdsproduktivitet for den samlede økonomiske værdiskabelse i kommunen; Ballerup og Gladsaxe med en produktivitet på hhv. 84 og 83 pct. over landsniveauet i 2016. Som tidligere beskrevet er Københavns omegn også landsdelen med den generelt højeste produktivitet, ligesom der her findes syv ud af de tyve kommuner med en produktivitet over landsgennemsnittet. Københavns omegn er generelt præget af at have store industri- og erhvervsområder, hvor højproduktive virksomheder har placeret sig i nærhed til byen og samtidig tiltrækker mange lønmodtagere. Dette har bidraget til at gøre Københavns omegn til landsdelen med størst indpendling i både absolut og relativ forstand.

På det øvrige Sjælland udenfor hovedstadsregionen ses et anderledes billede. Således ligger arbejdsproduktiviteten i alle kommuner i Vest- og Sydsjælland under landsgennemsnittet bortset fra i Kalundborg, hvor landets fjerdehøjeste produktivitet 78 pct. over landsgennemsnittet findes. Den tredjehøjeste arbejdsproduktivitet i 2016 findes i Billund kommune, hvor der tilmed var landets højeste i 2015. Produktiviteten lå 78 pct. over landsgennemsnittet i 2016 og 81 pct. over i 2015. De fire andre kommuner i Vestdanmark med en produktivitet over landsgennemsnittet findes også i Syd- og Vestjylland. Der er tale om Fredericia, Ringkøbing-Skjern, Ikast-Brandø og Esbjerg.

Den gennemsnitlige årlige realvækst i arbejdsproduktiviteten var 1,2 pct. for hele landet over perioden 1993-2016, og for mange af kommunerne lå væksten relativt tæt på dette landsgennemsnit, jf. figur 2.2 nedenfor. Dog er der kommuner, hvori produktivitetsvæksten i højere grad afviger fra landsgennemsnittet, og der ses at være en del sammenfald mellem disse og dem, der afviger meget fra landets produktivitsniveau i 2016, jf. figur 2.1. Det fremstår især tydeligt, at kommunerne i toppen med arbejdsproduktivitet i 2016 også ligger i top mht. realvæksten 1993-2016.

Der findes ikke overraskende en høj positiv korrelation mellem kommunernes relative produktivitsniveau i 2016 og realvæksten over 1993-2016 – med en korrelationskoefficient på 0,75. Samtidig er der en korrelation på omtrent nul mellem produktivitsvæksten over 1993-2016 og niveauet i 1993, så forskellene mellem kommunerne i udgangspunktet har dermed ikke betydning for vækstforskellene i de efterfølgende 23 år. Der findes også, at realvæksten i den senere del af perioden efter finanskrisen har mest betydning for de aktuelle forskelle – hvor korrelationen mellem niveauet i 2016 og væksten i 2009-2016 er 0,60, findes der kun en korrelation på 0,27 ift. væksten i de første syv år i perioden 1993-2000.

Størrelsesordenen af ovennævnte korrelationer er i høj grad påvirket af nogle få kommuner med et meget højt produktivitsniveau i 2016 samt en pæn fremgang i produktiviteten. Hvis man udelader de fem kommuner med højest produktivitet i 2016 bliver korrelationskoefficienten mellem niveauet i 2016 og realvæksten 1993-2016 kun 0,40. Det samme ses med korrelationen for de nævnte syvårs-perioder, der bliver 0,30 for væksten 2009-2016 og omtrent nul for væksten 1993-2000. Selvom korrelationerne er svagere, ændrer det dermed ikke på konklusionen om, at det især er vækstforskellene efter finanskrisen, som har betydning for produktivitsforskellene på tværs af kommunerne i 2016. De fem udeladte kommuner er de fire ovenfor nævnte kommuner med højest arbejdsproduktivitet i 2016 samt Fredensborg, der ligger

Dato: 22. marts 2018

Sags ID: SAG-2017-01490
Dok. ID: 2480475

E-mail: JDPE@kl.dk
Direkte: 3370 3143

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 6 af 14

femtehøjst. Disse fem kommuners placering ses også i produktivetsvæksten 1993-2016, hvor de alle ligger i top seks – Ballerup højst med 3,7 pct. gennemsnitlig årlig realvækst, Billund andenhøjst med 3,6 pct. og Gladsaxe tredjehøjst med 3,1 pct. Fredensborg og Kalundborg kommer ind som nummer fem og seks med gennemsnitlig årlig realvækst på hhv. 2,6 og 2,4 pct. Før dem ligger Tårnby med 2,7 pct. fjerdehøjst, som dog på trods af sin pæne produktivetsvækst har en produktivitet under landsgennemsnittet i 2016 som følge af landets klart svageste prisudvikling for værdiskabelsen i kommunen. Omvendt har Kalundborg haft den højeste prisudvikling i landet med en prisstigning på 50 pct. mere end for landsgennemsnittet, så de på trods af den lidt lavere realvækst ender med den fjerdehøjste produktivitet i 2016 målt i løbende priser.

Dato: 22. marts 2018

Sags ID: SAG-2017-01490

Dok. ID: 2480475

E-mail: JDPE@kl.dk

Direkte: 3370 3143

Weidekampsgade 10

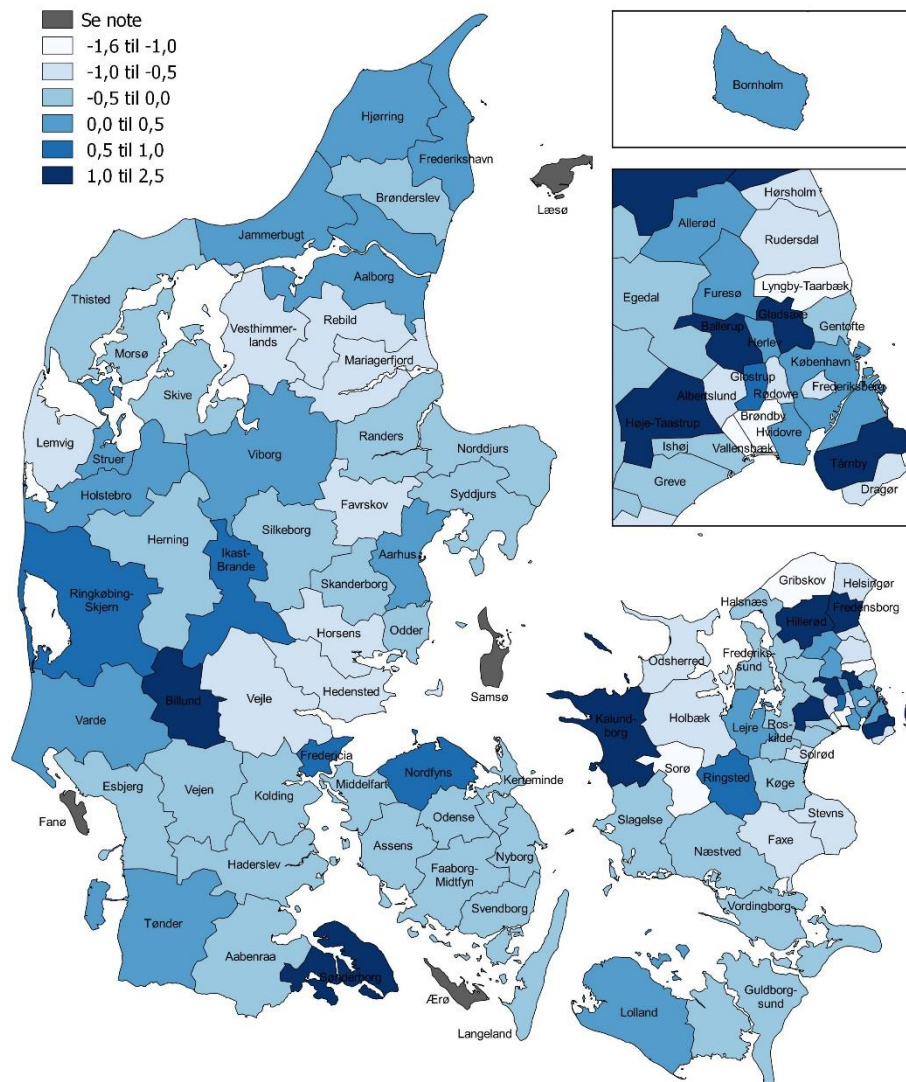
Postboks 3370

2300 København S

www.kl.dk

Side 7 af 14

Figur 2.2: Gennemsnitlig årlig realvækst i produktiviteten, afvigelse ift. landsgennemsnit, 1993-2016, procentpoint

Note: Fanø, Læsø, Samsø og Ærø vises ikke pga. diskretionshensyn.
 Kilde: Egne beregninger på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

3 Produktivetsforskelle mellem kommunerne

Forskellene i produktivitet på tværs af kommunerne har været omtrent lige store i 90'erne og 00'erne, når placeringen af top og bund ift. landsgennemsnittet betragtes, jf. figur 3.1 hvor landsgennemsnittet er sat op ift. den 5 pct. højst og lavest placerede produktivitet på kommuneniveau. Især afstanden fra bund til gennemsnit er meget stabil, mens der har været lidt udsving i topens afstand. I 10'erne har de højst placerede dog vokset markant hurtigere end gennemsnittet, mens produktiviteten i de lavest placerede har holdt en afstand på ca. 20 pct. til gennemsnittet ligesom i de tidligere perioder.

Dato: 22. marts 2018

Sags ID: SAG-2017-01490

Dok. ID: 2480475

E-mail: JDPE@kl.dk

Direkte: 3370 3143

Weidekampsgade 10

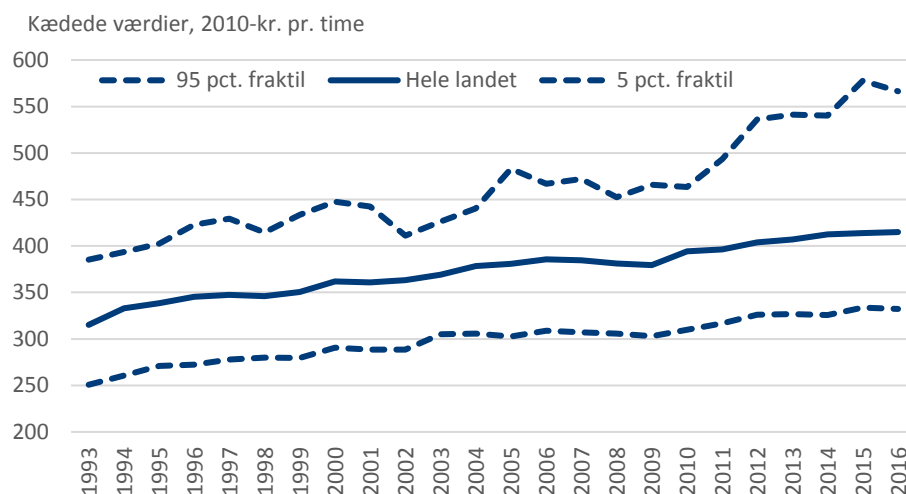
Postboks 3370

2300 København S

www.kl.dk

Side 8 af 14

Figur 3.1: Produktivitet i top og bund

Kilde: Egne beregninger på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

I 2016 fandtes den højeste produktivitet i de fire tidligere nævnte kommuner Ballerup, Gladsaxe, Billund og Kalundborg. Af figur 3.2 nedenfor ses, at produktiviteten i disse fire kommuner er vokset markant hurtigere end landsgennemsnittet set over hele perioden 1993-2016. Selv væksten i Kalundborg, som er den laveste af de fire, ligger mere end dobbelt så højt som landsgennemsnittet, mens den i Ballerup er mere end fire gange så høj. Forløbet for de fire kommuner har dog været ret forskelligt. I Ballerup findes den højeste realvækst over perioden og samtidig også den mest jævne vækst uden kraftige op- eller nedture. Forløbet i Billund har været en del anderledes, selvom der har været en næsten lige så høj vækst over hele perioden som i Ballerup. Fra 1993 til 2005 havde Billund en lavere vækst end landsgennemsnittet, hvorefter arbejdsproduktiviteten steg meget kraftigt frem til 2013, så Billund endte med den samlet set andenhøjeste fremgang på trods af tilbagegang i de seneste tre år. Hvor finanskrisen ikke ses i produktivetsudviklingen i Ballerup og Billund, ses der tilbagegang i Gladsaxe og Kalundborg både under højkonjunktoren op til krisen og under selve krisen. I Kalundborg sker der et kraftigt produktivetsfald fra 2007 til 2009 på 41 pct., hvilket er det klart største i landet. Omvendt er der så fra 2009 til 2016 landets højeste fremgang på 127 pct., så Kalundborg som nævnt ender med den sjettehøjeste realvækst siden 1993. Det kraftige reale dyk i arbejdsproduktivitet under finanskrisen skal også ses i lyset af den tidligere nævnte høje prisudvikling i Kalundborg, da denne

især finder sted i disse år. Således steg priserne for værdiskabelsen i Kalundborg med knap 27 pct. fra 2007 til 2009, så den kraftige reale tilbagegang ikke slog lige så hårdt igennem på produktiviteten i løbende priser.

Dato: 22. marts 2018

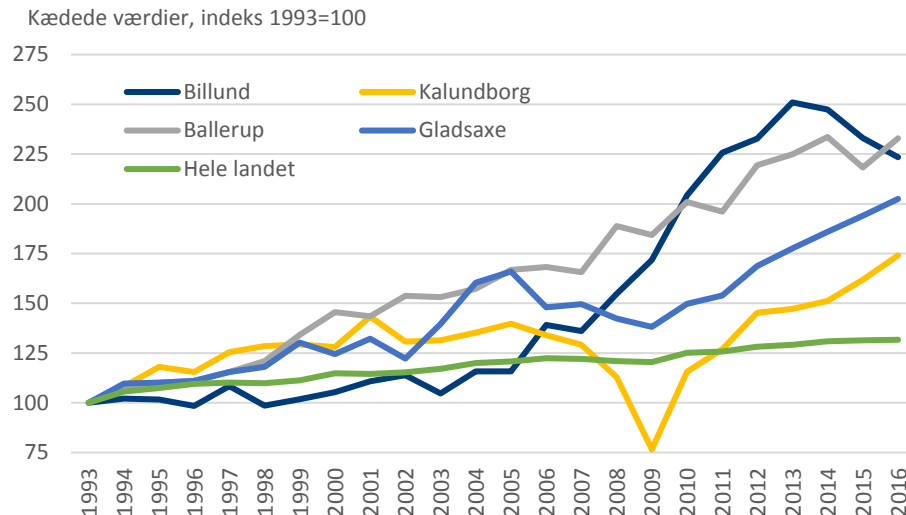
Sags ID: SAG-2017-01490
Dok. ID: 2480475

E-mail: JDPE@kl.dk
Direkte: 3370 3143

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 9 af 14

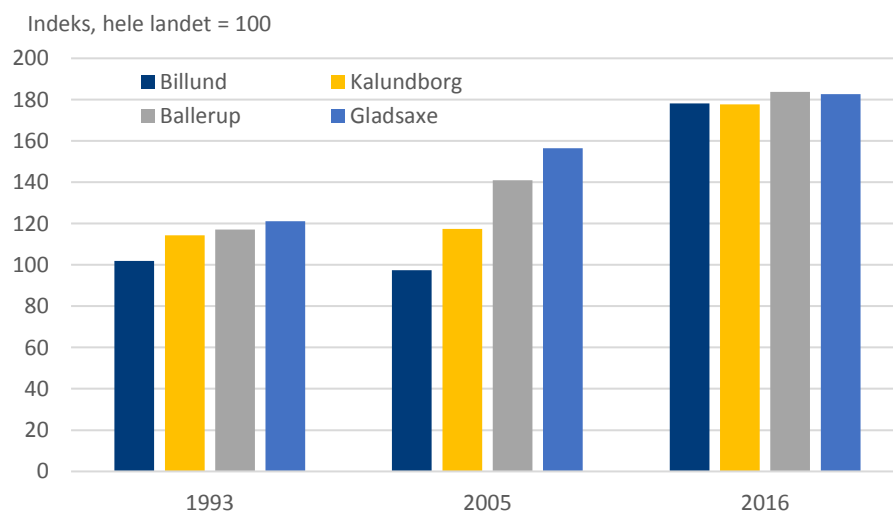
Figur 3.2: Vækst i arbejdsproduktivitet, top-4 kommuner

Kilde: Egne beregninger på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

I Ballerup, Gladsaxe, Billund og Kalundborg var der som nævnt den højeste arbejdsproduktivitet i 2016, som lå ca. 80 pct. over landsgennemsnittet, jf. figur 3.3. Det ses også, at afstanden til landsgennemsnittet er kraftigt øget siden 1993, hvor de fire kommuner kun lå mellem 2 og 21 pct. over. Igen ses de forskellige forløb, hvor Ballerup og Gladsaxe allerede lå en del over landsgennemsnittet i 2005, mens Billund da lå under og først som følge af den kraftige realvækst i de efterfølgende år endte markant over i 10'erne. Arbejdsproduktiviteten i Kalundborg lå omtrent lige meget over landsgennemsnittet i både 1993 og 2005, hhv. 14 og 17 pct. over. Kommunen endte alligevel i toppen i 2016 som følge af en pæn real produktivitetsvækst samt en kraftig fremgang i priserne på ca. 3 gange landsgennemsnittet over de forudgående elleve år.

Figur 3.3: Arbejdsproduktivitet, BVT pr. arbejdstime ift. landsgns.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

Ovenstående pointer afspejler sig også ved beregning af spredningen i arbejdsproduktiviteten mellem alle landets kommuner. Den vægtede spredning holder sig således nogenlunde stabil fra 1993 og frem til 2009 efter finanskrisen, hvorefter spredningen frem til 2016 stiger markant med knap 60 pct., jf. figur 3.4. Når spredningen betragtes ekskl. de fem kommuner med højest arbejdsproduktivitet i 2016, holder den sig derimod relativt stabil over hele perioden 1993-2016. De fem ekskluderede kommuner er som tidligere nævnt Ballerup, Gladsaxe, Billund, Kalundborg og Fredensborg, og størrelsesordenen af den markante produktivitetsfremgang i disse kommuner illustreres dermed tydeligt af spredningsmålene for hele landet.

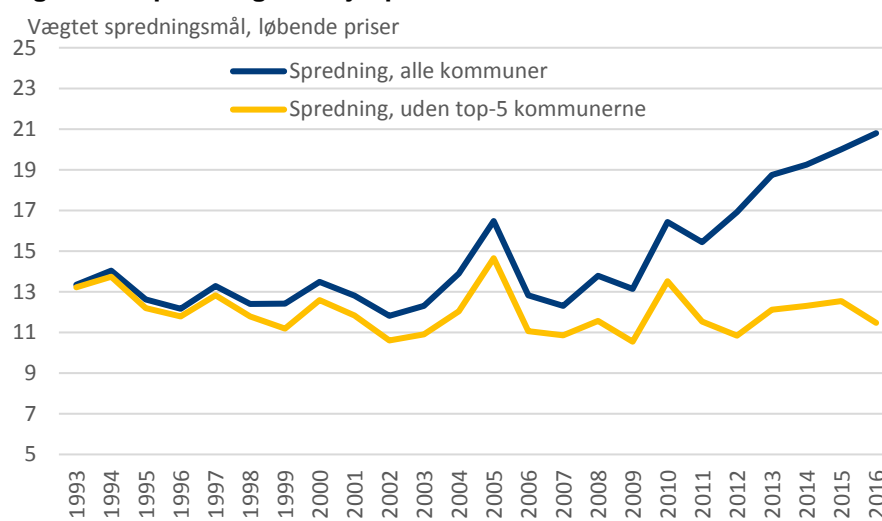
Dato: 22. marts 2018

 Sags ID: SAG-2017-01490
 Dok. ID: 2480475

 E-mail: JDPE@kl.dk
 Direkte: 3370 3143

 Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

 www.kl.dk
 Side 10 af 14

Figur 3.4: Spredning i arbejdsproduktivitet mellem kommunerne

Kilde: Egne beregninger på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

4 Produktivitet på tværs uden top-5 kommunerne

Den større forskel i produktiviteten mellem kommunerne i 2016 skyldes som nævnt i afsnit 3 det højproduktive erhvervsliv i kommunerne Ballerup, Gladsaxe, Billund, Kalundborg og Fredensborg. Dette skal ses i lyset af, at disse kommuner er præget af store industri- og erhvervsområder eller enkeltvirksomheder med så stor værdiskabelse, at den i kraftigt omfang påvirker forskellene i økonomisk aktivitet og produktivitet. Udelades disse kommuner falder arbejdsproduktiviteten for hele landet med 3,9 pct. i 2016 målt ved BNP pr. arbejdstime, hvilket afspejler det relativt høje produktivetsniveau i de fem kommuner. Som vist i afsnit 1 er arbejdsproduktiviteten og den økonomiske aktivitet pr. indbygger klart størst i Københavns omegn, hvor også to af de fem kommuner med højest produktivitet i 2016 findes. Hvis der ses bort fra de fem ovennævnte kommuner, går det derfor så markant tilbage for Københavns omegn, at Byen København får et BNP pr. indbygger en anelse højere, jf. figur 4.1 nedenfor. BNP pr. indbygger for Københavns omegn reduceres således fra 62 til 38 pct. over landsniveauet, mens bidraget fra produktiviteten falder fra at udgøre knap halvdelen til knap en tredjedel. Faldet i bidraget fra produktiviteten skyldes netop, at Ballerup og Gladsaxe er præget af store erhvervsområder og store enkeltvirksomheder med et markant omfang af global aktivitet. Når kommunerne med højest produktivitet udelades fra landsdelene ses generelt, at disse landsdele får et lavere BNP pr. indbygger ift. landsniveauet,

mens de øvrige landsdele kommer højere op pga. det 3,9 pct. lavere landsniveau, jf. figur 4.1 og 1.1. Det betyder bl.a., at Vestjylland får et BNP pr. indbygger 1 pct. over landsgennemsnittet i stedet for 4 pct. under, mens Syddjyland rykker fra at ligge over landsgennemsnittet til 1 pct. under ekskl. Billund.

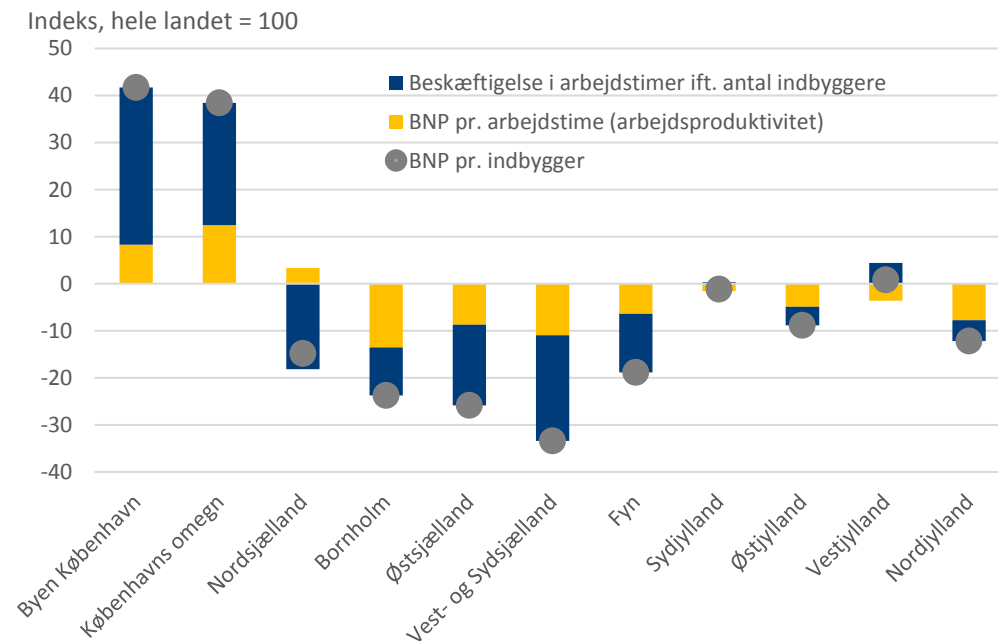
Dato: 22. marts 2018

 Sags ID: SAG-2017-01490
 Dok. ID: 2480475

 E-mail: JDPE@kl.dk
 Direkte: 3370 3143

 Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

 www.kl.dk
 Side 11 af 14

Figur 4.1: Forskelle i BNP, beskæftigelse og produktivitet ekskl. top-5, 2016

Kilde: Egne beregninger på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

5 Produktivitet – under og efter krisen

Produktivitetsvæksten kan variere en del igennem konjunkturcyklen. Når efterspørgslen er i fremgang op til en højkonjunktur, kan produktivitetsvæksten være høj, da produktionen vokser relativt hurtigt, mens virksomhederne er tilbageholdende med at hyre arbejdskraft, fordi de ser tiden an, om konjunktoren bider sig fast. Modsat kan produktivitetsvæksten være lav eller decideret negativ, når efterspørgselsvæksten går tilbage op til en lavkonjunktur, fordi virksomhederne tøver med at afskedige arbejdskraft. Dansk økonomi rammes af et kraftigt tilbageslag i 2008 og 2009, hvor BNP går tilbage med hhv. -0,5 og -4,9 pct. i de to år. Dette afspejles også i arbejdsproduktiviteten, der falder med hhv. 0,9 og 0,4 pct. Produktiviteten for hele landet stiger som nævnt med 1,2 pct. årligt i gennemsnit over perioden 1993-2016, mens den falder med 0,7 pct. i 2007-2009. I 2010 stiger produktiviteten med 3,9 pct., da virksomhederne da får tilpasset deres arbejdskraft til det nye lavere efterspørgselsniveau. I 38 kommuner var der fremgang i arbejdsproduktiviteten i 2007-2009 på trods af den kraftige tilbagegang i BNP og faldet i produktiviteten for hele landet, jf. figur 4.1 nedenfor. Stigninger og fald er generelt ret spredte mellem kommunerne på tværs af landet, men pga. den forsinkede tilpasning af arbejdskraften i virksomhederne er der en stærk sammenhæng med den samlede BNP-vækst i kommunerne. Således kan forskelle i BNP-vækst forklare omtrent halvdelen forskellen i produktivitetsvækst mellem kommunerne.

Spredningen i produktivitetsvækst mellem kommunerne er også højere i perioden 2007-2009 end over 1993-2016, hvilket ses ved at sammenligne figur 2.2 og 4.1. Det ses også ved, at 57 pct. af kommunerne ligger inden for et spænd på $\pm 0,5$ procentpoint afvigelse ift. landsgennemsnittet i 1993-2016, hvorimod blot 18 pct. ligger inden for samme spænd over perioden 2007-2009. I de efterfølgende par år henter en stor del af kommunerne med de største tab dog ind på de øvrige kommuner igen, ligesom det går tilbage for visse kommuner, der ellers klarede sig godt i 2007-2009. Dette afspejles i, at der også i 2009-2011 er store væksthforskelle mellem kommunerne, hvor kun 18 pct. ligger inden for ovennævnte spænd ift. landsgennemsnittet, mens spredningen over hele perioden 2007-2011 er mere begrænset med 39 pct. inden for spændet. Det mest markante eksempel på kraftige udsving omkring krisen er Kalundborg med en tilbagegang i arbejdsproduktiviteten på 41 pct. i 2007-2009 efterfulgt af en kraftig stigning på 66 pct. i 2009-2011.

Dato: 22. marts 2018

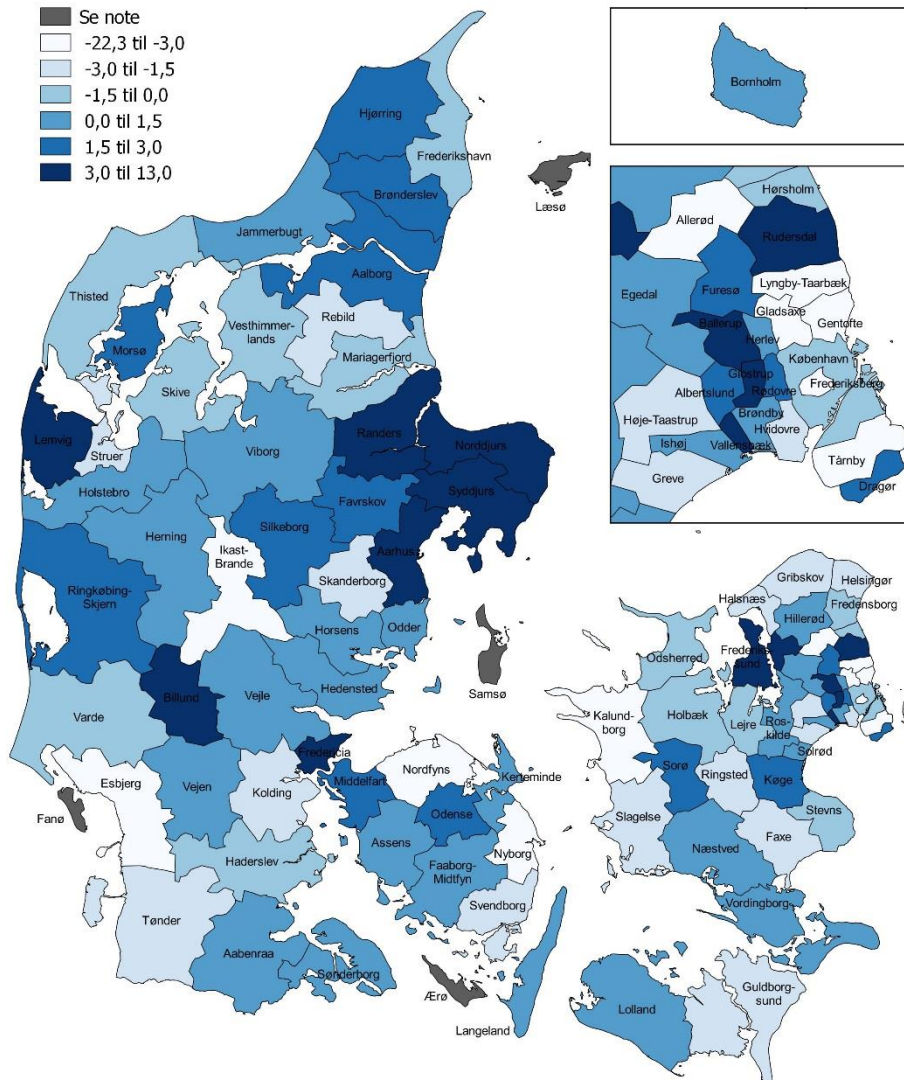
Sags ID: SAG-2017-01490
Dok. ID: 2480475

E-mail: JDPE@kl.dk
Direkte: 3370 3143

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 12 af 14

Figur 5.1: Gennemsnitlig årlig realvækst i produktiviteten, afvigelse ift. landsgennemsnit, 2007-2009, procentpoint

Note: Fanø, Læsø, Samsø og Ærø vises ikke pga. diskretionshensyn.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

Kalundborg står for den laveste produktivitetsvækst i perioden 2007-2009 med et fald på 22,3 pct. i årligt gennemsnit, hvilket hænger sammen med et tilsvarende fald i BVT på knap 25 pct. Dette skal som nævnt også ses i lyset af den markante prisstigning for værdiskabelsen i Kalundborg, hvor årsgennemsnittet i de to år var på knap 13 pct. Udviklingen i løbende priser ligger dermed ikke lige så ringe ift. andre kommuner. Over hele perioden 1993-2016 ligger Kalundborg omvendt i den bedre del med den sjettehøjeste realvækst i produktiviteten på 2,4 pct. i årsgennemsnit. Vallensbæk, som har den laveste produktivitetsvækst i perioden 1993-2016, har derimod den andenhøjeste gennemsnitsvækst i 2007-2009 med 6,9 pct., hvilket hænger sammen med en gennemsnitlig stigning i BVT på ca. 12 pct. Ligesom i eksemplerne her er der heller ikke generelt nogen sammenhæng mellem produktivitetsvæksten i en kommune under finanskrisen og på det længere sigt.

Udover førnævnte kommuner kan også Tårnby nævnes, hvor produktiviteten gennemsnitligt faldt med 5,4 pct. årligt i 2007-2009, hvilket var den tredjestørste tilbagegang. Omvendt havde Tårnby den andenhøjeste fremgang i de efterfølgende år – det gælder både for 2009-2011 og for 2009-2016 med hhv. 16,7 og 9,6 pct. gennemsnitlig årsvækst. Det store fald i produktiviteten i 2007-2009 skete på trods af et årligt fald i antal arbejdstimer på 2½ pct. i gennemsnit. Faldet i produktivitetsvæksten kommer således af et endnu større årligt fald i BVT på knap 8 pct. Udviklingen i Tårnby kan ses i lyset af markante udsving i antal rejsende fra Københavns Lufthavn ifm. finanskrisen. Antal afrejsende faldt således med 8,3 pct. i 2007-2009, mens det efterfølgende steg med 15,3 pct. i 2009-2011.⁴

Fra 2009 til 2016 er der igen fremgang i økonomien og BNP, hvilket også afspejles i produktiviteten, som stiger med 1,3 pct. årligt i gennemsnit for hele landet. Produktivitetsvæksten er især høj i Københavnsområdet, Vest- og Sydsjælland og Sydjylland, og blandt de højest placerede kommuner ses igen de tidligere omtalte top-5 kommuner i 2016 samt Tårnby. Generelt set findes den laveste produktivitetsvækst i perioden i Østjylland og Nordjylland, men blandt kommunerne med størst tilbagegang i produktiviteten ligger en stor del dog i hovedstadsregionen, jf. figur 5.2 nedenfor. Seks ud af syv kommuner med de største fald i produktiviteten ligger således i hovedstadsregionen, hvor der således har været en stor spredning på tværs af kommunerne, da der som nævnt også ligger mange af kommunerne med den højeste produktivitetsvækst i perioden.

For de kommuner, som havde en høj hhv. lav produktivitetsvækst under krisen i 2007-2009 er der en tendens til det omvendte billede for 2009-2016. Kalundborg, der havde det kraftigste fald i 2007-2009, havde f.eks. landets højeste produktivitetsvækst over 2009-2016 med 12,4 pct. om året i gennemsnit. Omvendt har Vallensbæk den største nedgang i produktiviteten i 2009-2016 på -1,9 pct. i årsgennemsnit samtidig med den andenstørste fremgang under krisen i 2007-2009. Hvor der generelt er omvendt proportionalitet mellem væksten i de to perioder, falder enkelte kommuner udenfor såsom højvækstkommunerne Billund og Ballerup, der ligger i toppen i begge perioder. Billund ligger således med den hhv. højeste og femtehøjeste produktivitetsvækst i de to perioder og har også den højeste fremgang over begge perioder samlet.

Dato: 22. marts 2018

Sags ID: SAG-2017-01490
Dok. ID: 2480475

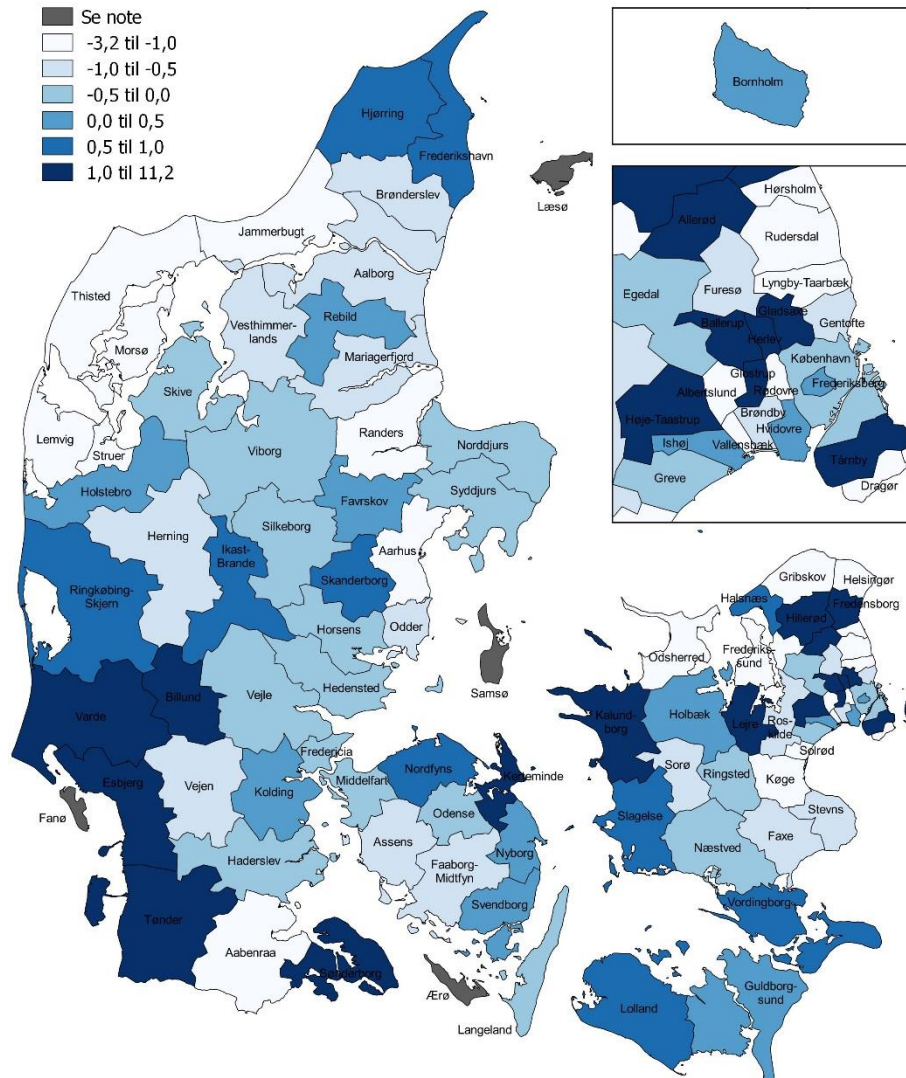
E-mail: JDPE@kl.dk
Direkte: 3370 3143

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 13 af 14

⁴ <http://www.statistikbanken.dk/flyv32>

Figur 5.2: Gennemsnitlig årlig realvækst i produktiviteten, afvigelse ift. landsgennemsnit, 2009-2016, procentpoint

Dato: 22. marts 2018

Sags ID: SAG-2017-01490
Dok. ID: 2480475

E-mail: JDPE@kl.dk
Direkte: 3370 3143

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 14 af 14

Note: Fanø, Læsø, Samsø og Ærø vises ikke pga. diskretionshensyn.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik